Het behandeltraject van jongeren in Wilster en VSO Portalis

Stap 3 van het stapsgewijs toezicht op basis van het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg

Instellingsrapport

Inspectie voor de Gezondheidszorg
Inspectie Jeugdzorg
Inspectie van het Onderwijs

Utrecht, juli 2013

Samenvatting

De Inspectie Jeugdzorg doet stapsgewijs onderzoek naar de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg. Vanaf 2009 heeft zij stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op de *rechtspositie van jongeren* in de jeugdzorg^{PLUS}, omdat waar jongeren vergaand in hun rechten kunnen worden beperkt, hun rechtspositie goed geregeld moet zijn.
Stap 2 werd uitgevoerd vanaf 2010 en is gericht op het *leefklimaat van de jongeren*, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde is voor hun behandeling en omdat in de jeugdzorg^{PLUS} jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen. Samen met de Inspectie van het Onderwijs heeft de inspectie bij stap 2 ook de *samenwerking tussen instellingen en scholen* onderzocht, omdat onderwijs een essentieel onderdeel vormt van de dagprogrammering en van groot belang is voor het perspectief van de jongeren.
Vanaf 2012 voeren de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs stap 3 uit, gericht op het *behandeltraject van de jongeren* in de instelling en in de bijbehorende school.

In dit rapport geven de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs samen antwoord op de vraag in hoeverre de instelling en de school in staat zijn om de jongeren een toereikend behandeltraject te bieden. Bij Wilster wordt het onderwijs binnen de instelling en de arbeidstoeleiding verzorgd door VSO Portalis.

Eindoordeel
Het eindoordeel van de inspecties luidt dat de kwaliteit van het behandeltraject voor jongeren in de gesloten groepen van Wilster en Portalis voor jongeren *voldoende* is.
Wilster en Portalis zorgen voor planmatigheid in de behandeling en het onderwijs. Hiermee zijn de voorwaarden voor een toereikend behandeltraject gerealiseerd. Ook leveren de instellingen zichtbaar inspanningen om de jongeren behandeling en scholing te bieden met resultaat.

Verbetermaatregelen
De inspecties vinden het van belang dat het volledige perspectief van jongeren snel duidelijk is en dat behandeling en onderwijs direct starten na plaatsing van de jongeren.

1. De inspecties verwachten dat Wilster en Portalis binnen drie maanden zorgen dat de jongeren binnen enkele dagen na binnenkomst naar school kunnen.
2. De inspecties verwachten dat Wilster en Portalis binnen zes maanden zorgen dat alle hulpverleningsplannen vanaf de start een uitstroomperspectief bevatten voor wonen, onderwijs/dagbesteding en vrije tijd.

Nabeschouwing
De staatssecretaris van VWS heeft de trajectaanpak van de instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} uitgewerkt in het 'Beleidskader trajecten Jeugdzorg^{PLUS} ' en het 'Pilotkader zorgtrajecten Jeugdzorg^{PLUS} 'en er een trajectfinanciering aan verbonden. Uitgangspunt van de *trajectbenadering* is dat instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} samenwerken met het onderwijs, terwijl instelling en school ook

samenwerken met ketenpartners om de aansluiting van de jongeren na de jeugdzorg^{PLUS} goed te laten verlopen.

Het toezicht vindt plaats in een periode dat instellingen landelijk nog bezig zijn met de uitvoering van een pilot op het gebied van de trajectaanpak. Daarom willen de inspecties hieraan aandacht geven in een nabeschouwing.
In 2012 startte het merendeel[1] van de pilots trajectaanpak bij de jeugdzorg^{PLUS} instellingen en de scholen die daaraan zijn verbonden. De pilot trajectaanpak van Wilster werd in januari 2013 goedgekeurd. De inspecties hebben bij hun toezicht naar de behandeling een ‘work in progress’ aangetroffen. Er is een adequate gedeelde visie, maar deze is nog niet volledig geïmplementeerd. Zoals aangegeven is de beoordeling van de meeste criteria bij Wilster voldoende. Dat wil niet zeggen dat er geen verdieping en verdere uitwerking van de criteria mogelijk is. Daarvoor is meer tijd nodig dan de tijd die de pilotfase tot nu toe bood.

Daarnaast hebben de inspecties geconstateerd dat er niet altijd sprake is van continuïteit van het zorgtraject, waarbij de jongere zonder tijdverlies kan doorstromen naar de meest passend geachte verblijfplaats en onderwijssituatie. Naast de instelling en de school spelen ook ketenpartners hier een belangrijke rol. Juist ook op dit punt is nog tijd nodig zodat partijen elkaar steeds beter kunnen vinden in de zorg en het onderwijs voor de jongeren. Scholen en instellingen waarnaar de jongeren doorstromen, moeten hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Partijen moeten elkaar erkennen als ketenpartners en elkaars expertise vertrouwen. Voorwaarde is dat de contacten zijn gelegd en de afspraken zijn gemaakt, dan is verdieping en verdere uitwerking mogelijk en nodig. In de landelijke eindrapportage die de inspecties na afloop van hun toezicht zullen opstellen, zullen zij nader ingaan op het probleem rond de continuïteit van de zorg en het onderwijs.

[1] In enkele gevallen kwam de financiering voor de pilot pas in 2013 tot stand.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding

Jeugdzorg^{PLUS} is de naam die de zorgaanbieders zelf hebben gegeven aan de sinds 2008 bestaande vorm van gesloten jeugdzorg aan kinderen en jongeren met zeer zware gedragsproblemen. Met deze naam geven zij aan dat de geslotenheid maar een van de aspecten is van de intensieve behandeling die aan de zeer complexe jongeren wordt geboden.

Stapsgewijs toezicht op basis van het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg
In september 2008 heeft de MOgroep Jeugdzorg (inmiddels Jeugdzorg Nederland) het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg vastgesteld. Het Kwaliteitskader bevat veldnormen voor de sector en is opgesteld door afgevaardigden van de aanbieders van jeugdzorg^{PLUS} samen met de betrokken inspecties; naast de Inspectie Jeugdzorg zijn dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs.

Een nieuwe vorm van zorg heeft tijd nodig om zich te ontwikkelen. Dit was door de sector voorzien en gepland in het Kwaliteitskader. Daarom staan in het Kwaliteitskader *drie stadia* waarin de aanbieders van jeugdzorg^{PLUS} moeten gaan voldoen aan deze normen. In navolging hiervan heeft de Inspectie Jeugdzorg toezicht in drie stappen gepland. Zij noemt dit het stapsgewijze toezicht, dat zij in 2008 op verzoek van de toenmalige minister voor Jeugd en Gezin is gestart bij alle instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} en dat loopt tot en met 2013.

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op het thema Gesloten Leefomgeving in het Kwaliteitskader. Dit toezicht was toegespitst op de *rechtspositie van jongeren* in de jeugdzorg^{PLUS}, omdat waar jongeren vergaand in hun rechten kunnen worden beperkt, hun rechtspositie goed geregeld moet zijn.

In 2010 en 2011 was de uitvoering van stap 2 van het stapsgewijze toezicht aan de beurt naar normen uit de thema's Opvoeding, Dagprogrammering en Personeel van het kwaliteitskader. De Inspectie Jeugdzorg heeft dit toezicht toegespitst op het *leefklimaat van de jongeren*, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde is voor hun behandeling en omdat in de jeugdzorg^{PLUS} jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen.
Samen met de Inspectie van het Onderwijs heeft de inspectie bij stap 2 ook de *samenwerking tussen instellingen en scholen* onderzocht, omdat onderwijs een essentieel onderdeel vormt van de dagprogrammering en van groot belang is voor het perspectief van de jongeren.

Stap 3 Behandeltraject van de jongere
In 2012 en 2013 komen de laatste thema's uit het Kwaliteitskader aan de beurt. Deze thema's, Behandeling en Ketensamenwerking, zijn belangrijke thema's in de trajectbenadering.
De staatssecretaris van VWS sloot hierop aan in het 'Beleidskader trajecten Jeugdzorg^{PLUS} ' van 13 april 2011 en in het 'Pilotkader zorgtrajecten Jeugdzorg^{PLUS} ' van 20 december 2011 en verbond er ook een trajectfinanciering aan. In 2012 startte het ministerie van VWS met het financieren van

de pilots. Een deel van de instellingen, waaronder Wilster, ontving de financiering in 2013. In deze pilots werken de instellingen voor jeugdzorg[PLUS] uit hoe zij in trajecten willen werken.

De *behandeling* in een instelling voor jeugdzorg[PLUS] kan niet los gezien worden van een langer durend traject dat erop gericht is de jongere weer succesvol te laten participeren in de maatschappij. Dat betekent dat vanaf de start van de behandeling duidelijk moet zijn wat de jongere en zijn gezin aan behandeling en begeleiding nodig hebben om zover te komen. Het gaat om professionele individuele behandeling op basis van de behandelvraag of –behoefte van de jongere. Onder individuele behandeling verstaan de inspecties meer dan een structuur op de leefgroep. Bovendien hoort een individuele behandeling niet los te staan van de omgeving van de jongere: van zijn leefgroep, zijn gezin en zijn school. Een goede uitwisseling tussen de behandeling en die omgeving zorgt ervoor dat de behandeling effectief is.
De behandeling van de jongere moet worden vastgelegd in een plan, waarin ook is opgenomen hoe de ouders en de school betrokken zijn bij de behandeling.

Uitgangspunt van de *trajectbenadering* is dat instellingen voor jeugdzorg[PLUS] samenwerken met het onderwijs, de jeugd-GGZ, de zorg voor licht verstandelijk beperkte jongeren en collega jeugdzorginstellingen om jongeren perspectief te bieden op een succesvolle terugkeer in de samenleving. In de trajectbenadering ligt de focus op wat jongeren nodig hebben. Wanneer een jongere in een instelling voor jeugdzorg[PLUS] wordt geplaatst, wordt tijdens de behandeling al rekening gehouden met het hele verdere traject en wordt bepaald welke behandeling in de jeugdzorg[PLUS] de jongere nodig heeft opdat hij verder kan in het traject.
Waar nodig krijgen jongeren in hun behandeltraject na de behandeling in de jeugdzorg[PLUS] (intensief) nog (lichtere vormen van) begeleiding en behandeling. Het is mogelijk dat de instelling voor jeugdzorg[PLUS] nog enige tijd begeleiding biedt, maar de begeleiding kan ook aangeboden worden door andere hulpverleners. Om de aansluiting goed te laten verlopen is samenwerking in de keten belangrijk.
Trajectfinanciering houdt in dat niet meer iedere hulpverleningsfase apart geregisseerd en gefinancierd wordt, maar het gehele traject vanaf jeugdzorg[PLUS] tot en met de uitstroom uit de jeugdzorg.

De Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs voeren het toezicht stap 3 samen uit. De inspecties beoordelen aan de hand van een *toetsingskader* of het behandeltraject toereikend is. De thema's behandeling en ketensamenwerking zijn in het toetsingskader uitgewerkt in de thema's planmatigheid, perspectief en resultaat.
Het toetsingskader dat de inspecties hanteren is een uitwerking van de normen uit het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg. De inspecties hebben deskundigen uit de wetenschap geraadpleegd om te komen tot een toetsingskader met een aantal meetbare criteria dat zich richt op een toereikend behandeltraject. Over de invulling van dit toetsingskader hebben de inspecties vervolgens nauw overleg gehad met (vertegenwoordigers van) de instellingen en de scholen, zodat het gaat om zoveel mogelijk gedeelde opvattingen over wat een toereikend behandeltraject is.

Dit rapport
De Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs geven in dit rapport antwoord op de vraag of de jongeren die verblijven in de gesloten groepen van Wilster en VSO Portalis een toereikend behandeltraject krijgen. Daarbij wordt ook aangegeven hoe ver de instelling is met de uitvoering van de pilot 'traject jeugdzorg^{PLUS}'.

Over Wilster
Wilster heeft 108 jeugdzorg^{PLUS} plaatsen voor zowel jongens als meisjes. De groepen zijn verdeeld over 3 units. Op de groepen verblijven 8 tot 12 jongeren. Sommige groepen zijn speciale instroomgroepen, andere groepen zijn voor jongeren die verder zijn in hun behandeling. Er is één meisjesgroep. Daarnaast zijn er gemengde groepen van jongens en meisjes. Binnen het gebouw van Wilster bevindt zich DOK3. DOK3 is een behandelvoorziening voor jongeren tot 23 jaar met meervoudige problematiek – een combinatie van gedragsproblematiek, psychiatrische problematiek of verslavingsproblematiek en mogelijk een licht verstandelijke beperking. Er werken drie zorgorganisaties samen binnen DOK3: Het Poortje Jeugdinrichtingen (waarvan Wilster en Portalis een onderdeel zijn), Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) en orthopedagogisch behandelcentrum Driever's Dale.
Portalis Onderwijs en Arbeidstoeleiding is de interne school voor Voortgezet Speciaal Onderwijs van Stichting Het Poortje Jeugdinrichtingen. Portalis biedt onderwijs en arbeidstoeleiding aan alle jongeren in Wilster en DOK3.

Leeswijzer
In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de inspecties over het behandeltraject van de jongeren in de instelling en de school die hebben geleid tot het oordeel.
Hoofdstuk 3 bevat het eindoordeel van de inspecties, de noodzakelijke verbetermaatregelen en een nabeschouwing.
In *bijlage 1* is het toetsingskader opgenomen. Hierin worden de thema's beschreven waarop de inspecties toetsen met de criteria (verwachtingen) en indicatoren (hoe meten de inspecties).
In *bijlage 2* wordt de onderzoeksopzet van de inspecties beschreven.

Hoofdstuk 2 Het behandeltraject in Wilster en VSO Portalis

In het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs toetsen de inspecties het behandeltraject voor de jongeren aan de hand van drie thema's. De verwachtingen van de inspecties (criteria) staan in het toetsingskader, dat in bijlage 1 is opgenomen. De criteria zijn uitgewerkt in indicatoren.
De thema's zijn:

- *planmatigheid;* omdat de behandeling vanuit een gezamenlijke visie en een gezamenlijke planningscyclus moet plaatsvinden (uitgewerkt in drie criteria),
- *perspectief;* omdat het perspectief van de jongere bepalend moet zijn voor de behandeling en het gehele traject (uitgewerkt in zeven criteria),
- *resultaat;* omdat de behandeling moet leiden tot resultaat en dit moet aansluiten op het vervolg van het traject (uitgewerkt in twee criteria).

Dit hoofdstuk bevat drie paragrafen die gewijd zijn aan de drie thema's.
Elke paragraaf bevat een tabel met de scores van de inspecties per criterium op een tweepuntsschaal: ja, voldoende of nee, onvoldoende. Wanneer enkele criteria niet voldoende zijn, kan het behandeltraject nog wel als voldoende toereikend worden beoordeeld, maar dan zijn verbetermaatregelen nodig, opdat de instelling bij alle criteria naar verwachting handelt. De wijze van beoordelen staat toegelicht in het toetsingskader, in bijlage 1.

2.1 Planmatigheid

Criteria	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Instelling en school hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling en het onderwijs van de jongeren	√	
Instelling en school organiseren gezamenlijk de behandeling cyclisch	√	
Instelling en school organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners	√	

Toelichting

Wilster en Portalis hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling van jongeren

Wilster en Portalis hebben in 2011 een gezamenlijke visie en missie opgesteld in het document '*Diagnostiek en behandeling voor Jeugdzorg Plus jongeren in het Poortje Jeugdinrichtingen'*. Daarnaast is de gezamenlijke visie en werkwijze beschreven in de '*Businesscase pilots zorgtrajecten Jeugdzorg plus; het Poortje Jeugdinrichtingen'*. Binnen de behandelvisie staan het

sociaal competentiemodel en het oplossingsgericht werken centraal. De gezamenlijke visie van Wilster en Portalis beschrijft hoe het leef- en leerklimaat van de jongere idealiter vormgegeven dient te worden en biedt input voor de denkwijze 'Wilster Nieuwe Stijl' en het 'nieuwe onderwijsconcept'. De denkwijze 'Wilster Nieuwe stijl' gaat uit van het positief bekrachtigen van de jongeren en minder inzet op repressie. Het 'nieuwe onderwijsconcept' is gebaseerd op passend onderwijs voor elke jongere, gericht op het behalen van een startkwalificatie, het verwerven van inkomen uit arbeid en het actief participeren in de samenleving.

Wilster en Portalis hebben een implementatieplan om deze gezamenlijke visie handen en voeten te geven in de praktijk. Zo moet er onder verantwoordelijkheid van de gedragswetenschapper gewerkt worden volgens het één kind één plan principe, vanuit een integraal behandelplan wat voor iedereen toegankelijk is. Behandeldoelen vanuit het behandelplan worden geconcretiseerd en gekoppeld aan verschillende fasen (fasenmodel) die de jongere doorloopt binnen Wilster en Portalis, gericht op doorstroom en uitstroom.

Wilster en Portalis organiseren gezamenlijk de behandeling cyclisch

Wilster en Portalis hebben op individueel niveau van de jongeren een gezamenlijke behandelcyclus vastgesteld. De nieuwe hulpverleningsplanning wordt vanaf 1 maart 2013 geïmplementeerd. Wanneer een jongere binnenkomt is het streven dat hij/zij binnen twee werkdagen een plaatsingsgesprek heeft, waarbij ouders/verzorgers, een gedragswetenschapper van Wilster, een individueel trajectbegeleider (ITB-er) en een loopbaanbegeleider van school aanwezig zijn. Tijdens dit gesprek worden de eerste afspraken ten aanzien van het verblijf, de behandeling en het uitstroomperspectief gemaakt. Naast het plaatsingsgesprek vindt er twee dagen na opname een aparte intake op school plaats en start het onderwijs. Na binnenkomst wordt de jongere de eerste weken geobserveerd. Binnen vier weken na komst van de jongere vindt een multidisciplinair overleg (MDO) plaats waarbij in ieder geval de schoolpsycholoog en een gedragswetenschapper van Wilster aanwezig zijn. De jongere en de ouders zijn daar niet bij aanwezig. In het MDO wordt op basis van voorinformatie en observaties op de leefgroep en de school, een opzet van het behandelplan gemaakt.
Zes weken na binnenkomst van de jongere wordt in een voortgangsbespreking (VGB) het behandelplan gezamenlijk vastgesteld met ouders, jongere, een vertegenwoordiger van school, de mentor/coach van de leefgroep, de gedragswetenschapper en de plaatser. Naast het behandelplan maakt school een Onderwijs Traject Kaart (OTK) waarin de behandeldoelen deels vertaald zijn naar het onderwijs en waarin de onderwijsdoelen zijn opgenomen.

De ontwikkelingen van de jongere op de groep en op school worden om de vier weken in een MDO besproken. Vervolgens vindt één keer per tien weken een voortgangsbespreking plaats waar de jongere, ouder(s), de docent van school, de instelling en de plaatser bij aanwezig zijn. In de voortgangsbespreking worden de doelen van zowel de instelling als de school besproken en waar nodig bijgesteld.

De instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} vullen sinds 2012 de monitor jeugdzorg^{PLUS} in. Op organisatieniveau is gestart met het opzetten van de monitor jeugdzorg^{PLUS} om resultaten van

behandeling te meten en aan de hand daarvan de behandeling te verbeteren. De eerste resultaten hiervan zijn nog niet beschikbaar. Bij de methodiek "Doen wat werkt" en DOK3 is een effectonderzoek van de behandeling uitgevoerd door PIONN.

Wilster en Portalis organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners
Op organisatieniveau hebben Wilster en Portalis diverse samenwerkingsafspraken gemaakt in het kader van de trajectbenadering. Per samenwerkingsverband is bijgehouden in de '*Businesscase pilots zorgtrajecten Jeugdzorg plus; het Poortje Jeugdinrichtingen'* of er een convenant is en welke afstemmingsoverleggen er met de ketenpartner plaatsvinden. Met Verslavingszorg Noord Nederland en orthopedagogisch centrum Driever's Dale wordt door Wilster en Portalis intensief samengewerkt binnen DOK3.
Dat Wilster en Portalis samenwerking hebben met ketenpartners blijkt ook uit de dossiers van de jongeren. In de dossiers zijn afspraken opgenomen die betrekking hebben op de behandeling en het onderwijs van de jongere, met bijvoorbeeld externe behandelaars en/of vervolgscholen.

Overige bevindingen
De inspecties kregen tijdens het toezicht informatie die zich niet direct onder laat brengen onder de bevindingen per criterium, maar waaraan Wilster wel aandacht moet besteden, omdat het van belang is bij planmatig werken. Het gaat om de volgende bevindingen:
Wilster heeft geen overzichtelijk (digitaal) registratiesysteem waarin de verschillende onderdelen van de trajectbehandeling bij elkaar worden vastgelegd en dat toegankelijk is voor alle betrokkenen bij de behandeling. Verder werken bij Wilster en Portalis veel verschillende medewerkers in verschillende rollen mee in het behandeltraject. Vanuit de instelling zijn een gedragswetenschapper, teamleider, ITB-er, coach/groepsleider en ouderbegeleider betrokken en vanuit de school een schoolpsycholoog, Way out medewerker, zorgcoördinator, docent en loopbaanbegeleider. Daarnaast zijn er altijd externe behandelaars en hulpverleners. Al deze mensen worden geacht hun informatie over de behandeling door te geven aan de gedragswetenschapper.
Informatie over voortgang van de behandeling wordt ten tijde van het toezicht op verschillende plekken bewaard: in het fysieke dossier van de instelling, op school, op de server van de instelling, in aantekeningen van de verschillende medewerkers, in de mailbox en in het hoofd van de gedragswetenschapper.
Eens per zes weken zijn er voortgangsbesprekingen tussen Wilster en Portalis. Dan wordt de informatie over de behandeling gedeeld en worden afspraken gemaakt over het vervolg. Dit wordt vastgelegd in voortgangsverslagen, maar daarin worden niet de achtergrond en de bronnen van de informatie opgenomen. Alles wat in de periode tussen de zes weken plaatsvindt wordt niet op een gestructureerde wijze gedeeld.

De inspecties constateren dat Wilster niet goed heeft geborgd dat de informatie over de behandeling van jongeren steeds toegankelijk is en beschikbaar voor wie het nodig heeft. Ten tijde van het onderzoek verliep de uitwisseling goed genoeg, maar dit was vooral afhankelijk van wat de gedragswetenschappers daarin als regisseur van de behandeling deden. Dit maakt het kwetsbaar,

het proces is daardoor weinig transparant en het wegvallen van een gedragswetenschapper kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de informatie.

2.2 Perspectief

Criteria	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk: één jongere, één leerling, één plan	√	
Het trajectplan is voldoende gericht op perspectief		√
Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op analyse van de problematiek en een hypothese voor de behandeling	√	
Behandeling en onderwijs starten direct na de plaatsing van de jongere		√
De doelen van behandeling en onderwijs van de jongere uit het trajectplan zijn SMART uitgewerkt	√	
De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs	√	
Instelling en school betrekken het gezinssysteem adequaat bij behandeling en onderwijs (mits jongere van 16 en ouder hiermee instemt)	√	

Toelichting

Iedere jongere heeft een individueel behandelplan van Wilster en Portalis gezamenlijk
Ieder jongere heeft een individueel behandelplan, waarin zowel de doelen voor het onderwijs als die voor de behandeling staan genoemd. Het behandelplan is in algemene bewoordingen geformuleerd en bevat de algemene doelen ten aanzien van gedragsverandering en onderwijs. De school Portalis werkt de algemene doelen voor onderwijs uit in een Onderwijstrajectkaart (OTK). De OTK zit in het dossier van de jongere achter het behandelplan. Wilster en Portalis hebben geen gezamenlijk cliëntvolgsysteem. Bij de voortgangsbesprekingen worden het behandelplan en de OTK steeds inhoudelijk op elkaar afgestemd.
Voor de concretisering van de behandeldoelen wordt de fasekaart gebruikt. Deze fasekaart wordt door de jongere beheerd (de jongere heeft deze de gehele dag bij zich) en door de jongere, mentor van de leefgroep en docent van school dagelijks gescoord. Vorderingen in de behandeling worden door de mentor van de leefgroep en de gedragswetenschapper bijgehouden.

Het behandelplan is onvoldoende gericht op perspectief
De inspecties beoordelen deze indicator als onvoldoende, omdat niet alle vastgestelde behandelplannen een uitstroomperspectief zowel op een gewenste woonplaats, als ook onderwijs/dagbesteding en vrije tijdsbesteding bevatten. Het perspectief op onderwijs/dagbesteding wordt vooral in de Onderwijs Traject Kaart (OTK) uitgewerkt. Een vervolgwoonplaats wordt in de meeste plannen wel beschreven. Wanneer de gewenste woonplek niet direct duidelijk is of mogelijk niet uitvoerbaar is, wordt er meestal ook een tweede plan

gemaakt, voor het geval het eerste plan niet kan doorgaan. Een perspectief op vrijetijdsbesteding ontbreekt veelal in de behandelplannen.

Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op analyse van de problematiek en hypothese voor de behandeling

Bij de start van de behandeling maakt de gedragswetenschapper van Wilster op basis van de informatie van Bureau Jeugdzorg een eerste analyse en een werkhypothese en eventueel observatiedoelen. De gedragswetenschapper stemt een eerste analyse en werkhypothese af met de schoolpsycholoog. Voor de groepsleiders is voorinformatie over de jongere vanuit Bureau Jeugdzorg doorgaans beschikbaar voordat de jongere bij Wilster start. De groepsleiding start met een observatie op de groep en richt zich op algemene behandeldoelen in de eerste weken van verblijf van de jongeren binnen Wilster. Op de school starten de jongeren in een instroomklas waar een nadere analyse van gedrag en onderwijsniveau plaatsvindt in de eerste weken van verblijf. Schoolgegevens van voorgaande scholen zijn volgens de docenten snel voorhanden. Na zes weken worden in de behandeling specifieke behandeldoelen voor de jongeren toegevoegd aan de fasekaart. De doelen met betrekking tot het gedrag van de jongere worden door de gedragswetenschapper van Wilster en de schoolpsycholoog van school gezamenlijk geformuleerd.

De groepsleiders van de groep overleggen om de twee weken met de gedragswetenschapper over de voortgang van de jongere op de groep. De voortgang op school wordt ieder half jaar besproken in een Commissie voor de Begeleiding[2] (CvB).

Behandeling en onderwijs starten niet direct na de plaatsing van een jongere

De jongere start niet direct op school, maar doorgaans vijf tot tien werkdagen na aankomst op Wilster. Het werkproces is ten tijde van het toezicht zodanig ingericht dat er eerst een plaatsingsgesprek op Wilster plaats vindt en vervolgens een intake op school. De afspraak is ten tijde van het toezicht dat de jongere pas na de intake kan starten in de instroomklas. Per 1 maart wordt gestart met de nieuwe hulpverleningsplanning die er in voorziet dat de jongere binnen twee dagen na het gezamenlijke plaatsingsgesprek op school begint.
Bij de start op de groep werkt de jongere aan algemeen geformuleerde doelen. De groepsleiding observeert de jongere dan volgens de afspraken die daarover zijn gemaakt bij het plaatsingsgesprek.

De doelen van de jongere uit het trajectplan zijn SMART[3] uitgewerkt

Wilster werkt met een methodiek waarbij jongeren met behulp van fasekaarten punten behalen, waarna zij kunnen doorstromen naar een volgende fase. De fasekaart wordt dagelijks door de jongere, de groepsleiding en de docenten op school gescoord. De jongere kan punten behalen met de scores op de fasekaart en bij voldoende aantal punten kan een doel als behaald worden gesteld. Bij meerdere behaalde doelen kan een jongere door naar een volgende fase in de behandeling. Een

---

[2] Een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs heeft een Commissie voor de Begeleiding. Dit is een groep van deskundigen die oa de beginsituatie in beeld brengen en het ontwikkelingsperspectief formuleren. Ze geven adviezen over de begeleiding van de leerlingen.

[3] Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden

jongere stroomt tot fase 3 automatisch door bij voldoende punten. Vanaf fase 3 moet de jongere solliciteren naar een volgende fase en is dit iets minder afhankelijk van de behaalde punten en meer van de motivatie van de jongere. Bij een volgende fase in de behandeling horen meer verantwoordelijkheden en vrijheden.
In de behandelplannen zijn de doelen in algemene bewoordingen geformuleerd. De doelen op de fasekaarten zijn wel concreet uitgewerkt. Op één zijde van de fasekaart staan voor de leefgroep zes algemene en twee specifieke doelen SMART geformuleerd en op de andere zijde van de fasekaart vier specifieke doelen voor school SMART geformuleerd. De mentordocent op school en de mentor van de leefgroep van de jongeren houden de scores op de fasekaart bij en informeren de gedragswetenschapper hierover. De voortgang ten aanzien van de SMART doelen op de fasekaart wordt besproken tussen de groepsleiding en de gedragswetenschapper. In een voortgangsbespreking wordt besproken hoe de voortgang is ten aanzien van de behandeldoelen en wordt vastgesteld of een jongere door kan naar een volgende fase.

De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs
Bijna alle jongeren geven aan te weten aan welke doelen zij moeten werken. Alle jongeren vinden dat zij betrokken zijn bij het vaststellen van de behandeldoelen en onderwijsdoelen en geven aan dat er naar hen geluisterd wordt.
Jongeren zijn goed op de hoogte van de voortgang van de behandeling en het onderwijs. Ze weten dit door middel van de dagelijkse fasekaarten op de groep en op school, gesprekken met mentoren of docenten en de voortgangsbesprekingen over het behandelplan. Verder weten jongeren wanneer hun machtiging verloopt en is het voor bijna iedereen duidelijk waar zij naartoe gaan na hun verblijf bij Wilster. In sommige gevallen, binnen de ‘doen wat werkt’ methode, gaat de jongere al vaker naar huis om te oefenen. Een aandachtspunt is de informatie over de fasen bij de start. Enkele pas gestarte jongeren gaven aan dat het voor hen lastig te begrijpen was hoe het zit met het doorstromen naar een volgende fase en wat daarvoor nodig is.

Wilster en Portalis betrekken het gezinssysteem adequaat bij de behandeling en het onderwijs
Het systeemgericht werken staat centraal binnen de behandeling van Wilster. Dat betekent dat ouders betrokken worden bij het hulpverleningsproces en het onderwijs dat de jongere krijgt binnen Wilster en Portalis, maar ook dat er specifieke hulp voor de ouders/het gezin wordt ingezet. De ouders worden altijd uitgenodigd voor de voortgangsbesprekingen en kunnen daarin meebeslissen over de behandeling van hun kind. Wilster heeft ouderbegeleiders in dienst die het gezin begeleiden terwijl hun kind in Wilster behandeld wordt. De hulp die wordt ingezet is afhankelijk van de hulpvraag. De ouderbegeleiders werken niet volgens een omschreven methode. Wanneer problemen zo complex zijn dat therapie voor het gezin noodzakelijk is, wordt een systeemtherapeut ingeschakeld.
Contact tussen de ouders en de school verloopt doorgaans via de mentordocenten/groepsleiding. In de voortgangsbespreking is er wel direct contact tussen school en de ouders. De ouders die de inspectie sprak zijn tevreden over hun betrokkenheid bij de behandeling en het onderwijs.

2.3 Resultaat

Criteria	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat	√	
Instelling en school zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs in de keten	√	

Toelichting

De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat

Wanneer jongeren volgens het plan uitstromen hebben zij de meeste doelen behaald. Want bij Wilster stromen jongeren door naar een volgende fase, wanneer zij hun doelen voor die fase gehaald hebben. Zij doen dit tot zij kunnen uitstromen. De ontwikkeling van de jongere wordt gevolgd door middel van de fasekaart. Hierin zijn de benodigde competenties per fase vastgelegd. Wanneer een bepaald aantal punten behaald is, kan een jongere door naar een volgende fase in de behandeling. In de voortgangsbesprekingen worden de resultaten ten aanzien van de algehele behandeling besproken.
De vervolg woonplek van een jongere sluit over het algemeen aan bij de uitstroomsituatie van een jongere. Niet alle jongeren krijgen een diploma. Sommige jongeren zijn ook niet lang genoeg in Wilster om een diploma te kunnen halen. De jongeren werken tijdens onderwijs toe naar een diploma of een certificaat. Er zijn regelmatig toetsmomenten.

Wilster en Portalis zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs

Wilster en Portalis zetten zich in om te komen tot een goede aansluiting met de vervolgzorg en het vervolgonderwijs. In de voortgangsbesprekingen wordt besproken wat de gewenste vervolgplaats is voor de jongere nadat de machtiging voor Wilster is afgelopen. De mentor en groepsleiding geven in overleg met de gedragswetenschapper de richting aan, welke soort vervolgplaats wel of niet geschikt is voor de jongere. De trajectbegeleider (ITB'er) is belast met het organiseren van de vervolgplek, dit in samenspraak met de mentor en de jongere. Meestal wordt er ook een tweede plan gemaakt voor het geval het eerste plan niet uitvoerbaar is, zodat daarmee niet gewacht hoeft te worden tot de volgende voortgangsbespreking.
In sommige gevallen is het uitstroomperspectief laat bekend, dat betekent dat er ook pas laat naar gehandeld kan worden. Dit komt bijvoorbeeld voor bij jongeren, die toch niet terug kunnen naar huis, terwijl daar aanvankelijk wel op is ingezet. Wanneer er geen vervolgplek beschikbaar is, bijvoorbeeld door wachtlijsten, verblijven jongeren langer in Wilster. Ze hebben dan wel meer vrijheden.

Met scholen waar samenwerkingsverbanden mee zijn, zoals het Noorderpoort College, is doorstroom van jongeren geen probleem. Met deze scholen zijn ook afspraken over diplomering en certificering. Jongeren kunnen dan direct doorstromen en de lesstof sluit goed aan. Bij scholen waarmee geen samenwerkingsverband is, worden jongeren niet altijd toegelaten. Scholen geven dan aan dat ze 'vol' zitten. Niet alle scholen willen jongeren vanuit Portalis opnemen.

Na vertrek uit Wilster worden de jongeren gevolgd door de ITB'er, loopbaanbegeleider, ouder-begeleider en/of systeemtherapeuten. Er is geen standaard structuur waarbinnen dit is geregeld. Uitstroombestemmingen van onderwijs worden bijgehouden door de school. De zorgcoördinator heeft een grote rol in het bijhouden van dit soort informatie. Elke twee maanden wordt er gerapporteerd over de uitstroom van de jongeren aan de beleidsmedewerker organisatieontwikkeling en kwaliteit van school. De school zorgt ervoor dat ze altijd weet waar de jongeren naar toe vertrekken. Verder houdt de school het onderwijsniveau van binnenkomst, het onderwijsniveau van vertrek, de woonvorm en de vervolgplek van onderwijs bij.

Hoofdstuk 3 Eindoordeel en nabeschouwing

In dit hoofdstuk oordelen de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs in hoeverre instelling en school in staat zijn een toereikend behandeltraject aan de jongeren te bieden.
Dit hoofdstuk bevat twee paragrafen. In paragraaf 3.1 staan het eindoordeel en de verbetermaatregelen. Paragraaf 3.2 bevat een nabeschouwing van de inspecties over het toezicht.

3.1 Eindoordeel

Eindoordeel
De inspecties beoordelen 10 van de 12 criteria als voldoende en komen daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van het behandeltraject in de gesloten groepen van Wilster en Portalis voor jongeren voldoende is.
Wilster en Portalis zorgen voor planmatigheid in de behandeling en het onderwijs. Hiermee zijn de voorwaarden voor een toereikend behandeltraject gerealiseerd. Ook leveren de instellingen zichtbaar inspanningen om de jongeren behandeling en scholing te bieden met resultaat.

Verbetermaatregelen
De inspecties vinden het van belang dat het volledige perspectief van jongeren snel duidelijk is en dat behandeling en onderwijs direct starten na plaatsing van de jongeren.
De termijn waarbinnen de inspecties verbeteringen verwachten is verschillend. De inspectie geeft eerst de verbeteringen aan die snel moeten worden doorgevoerd gezien het directe belang ervan voor de jongeren:

1. De inspecties verwachten dat Wilster en Portalis binnen drie maanden zorgen dat de jongeren binnen enkele dagen na binnenkomst naar school kunnen.
2. De inspecties verwachten dat Wilster en Portalis binnen zes maanden zorgen dat alle hulpverleningsplannen vanaf de start een uitstroomperspectief bevatten voor wonen, onderwijs/dagbesteding en vrije tijd.

3.2 Nabeschouwing

Aangezien het toezicht plaatsvindt in een periode dat instellingen landelijk nog bezig zijn met de uitvoering van een pilot op het gebied van de trajectaanpak, willen de inspecties hieraan aandacht geven in deze nabeschouwing.

In 2012 startte het merendeel[4] van de pilots trajectaanpak bij de jeugdzorg^{PLUS} instellingen en de scholen die daaraan zijn verbonden. De pilot trajectaanpak van Wilster werd in januari 2013 goedgekeurd. De inspecties hebben bij hun toezicht naar de behandeling een 'work in progress' aangetroffen. Er is een adequate gedeelde visie, maar deze is nog niet volledig geïmplementeerd. Zoals aangegeven is de beoordeling van de meeste criteria bij Wilster voldoende. Dat wil niet zeggen dat er geen verdieping en verdere uitwerking van de criteria mogelijk is. Daarvoor is meer tijd nodig dan de tijd die de pilotfase tot nu toe bood.

Daarnaast hebben de inspecties geconstateerd dat er niet altijd sprake is van continuïteit van het zorgtraject, waarbij de jongere zonder tijdverlies kan doorstromen naar de meest passend geachte verblijfplaats en onderwijssituatie. Naast de instelling en de school spelen ook ketenpartners hier een belangrijke rol. Voorzieningen die de jongeren een woonplek zouden kunnen bieden, zijn nog niet altijd bereid om hen te accepteren. Hetzelfde geldt voor scholen. Juist ook op dit punt is nog tijd nodig zodat partijen elkaar steeds beter kunnen vinden in de zorg en het onderwijs voor de jongeren. Scholen en instellingen waarnaar de jongeren doorstromen, moeten hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Partijen moeten elkaar erkennen als ketenpartners en elkaars expertise vertrouwen. Voorwaarde is dat de contacten zijn gelegd en de afspraken zijn gemaakt, dan is verdieping en verdere uitwerking mogelijk en nodig. In de landelijke eindrapportage die de inspecties na afloop van hun toezicht zullen opstellen, zullen zij nader ingaan op het probleem rond de continuïteit van de zorg en het onderwijs.

[4] In enkele gevallen kwam de financiering voor de pilot pas in 2013 tot stand.

Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties met de scores van instelling en school

Wijze van beoordelen

De inspecties formuleren hun verwachtingen per thema in criteria met bijbehorende indicatoren. De inspecties beoordelen per indicator met voldoende of onvoldoende. *Bij elk thema moet het volgende minimale aantal criteria voldoende zijn om over de gehele toets als voldoende beoordeeld te worden:*

- *in thema 'planmatigheid' minimaal 2 criteria,*
- *in thema ' perspectief' minimaal 4 criteria,*
- *in thema 'resultaat' minimaal 1 criterium.*

Tegelijkertijd mogen in totaal maximaal drie criteria onvoldoende zijn voor een eindoordeel voldoende.

De inspecties weten dat de trajectbenadering in 2012-2013 nieuw is voor de instellingen.
De inspecties verwachten dan ook niet dat het thema 'planmatigheid' volledig operationeel is. In de waardering van de indicatoren zullen de inspecties onderscheid maken. De indicatoren die *cursief* zijn aangegeven, moeten operationeel zijn. De indicatoren die niet cursief zijn beoordelen de inspecties als voldoende wanneer duidelijk wordt in het toezicht dat er een start is gemaakt door de instelling. Dat wil zeggen: er is een beleidsdocument, er is een verantwoordelijke en er is sprake van een begin van implementatie.
De inspecties verwachten dat het thema 'perspectief' volledig operationeel is. Zij verwachten dat het thema 'resultaat' eveneens volledig operationeel is, maar hierbij tekenen zij aan dat zij het voldoende beoordelen als de instellingen en de scholen zichtbaar inspanningen laten zien in het netwerk.

Toelichting op het toetsingskader: leeswijzer

De thema's van het onderzoek staan telkens boven de criteria, indicatoren en bronnen van dat thema.
In de eerste kolom staan de criteria (normen) geformuleerd aan de hand waarvan de inspecties het handelen van de instellingen beoordelen. In de criteria staat wanneer de inspecties het goed vinden. In de tweede kolom zijn de indicatoren benoemd aan de hand waarvan de inspecties nagaan in hoeverre aan de criteria wordt voldaan. In de indicatoren staat dus waaraan de inspecties kunnen zien in hoeverre aan de criteria wordt voldaan.

Planmatigheid

in behandeling en onderwijs
Voorwaarden voor een toereikend behandeltraject zijn gerealiseerd

Criteria *Wanneer is het goed?*	**Indicatoren** *Waar zien we dat aan?*
Instelling en school hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling en het onderwijs van de jongeren	*Er is een gezamenlijk beleidsdocument van de school en de instelling met daarin:* ➢ *afspraken over doelen gericht op het traject van de jongeren* ➢ *afspraken over behandeling en onderwijs* ➢ *afspraken over een overlegstructuur op alle niveaus* ➢ *afspraken over verantwoordelijkheden en bevoegdheden*
Instelling en school organiseren gezamenlijk de behandeling cyclisch en handelen overeenkomstig	*Instelling en school hebben een gezamenlijke behandelcyclus voor jongeren vastgesteld (pdca):* ➢ *op individueel niveau jongere, met daarin:* o *registratie (plannen, meten van resultaat)* o *analyse en evaluatie* o *verbetering en aanpassing* ➢ op organisatieniveau, met daarin: o resultaten van de behandeling en het onderwijs o analyse en evaluatie o verbetering en aanpassing o resultaten langere termijn (minimaal 0.5 jaar)
Instelling en school organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners	*Er is structurele samenwerking met ketenpartners op individueel niveau jongere:* ➢ *er is overeenstemming over te bereiken doelen* ➢ *er is overeenstemming over informatie uitwisseling* ➢ *afspraken worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld* *Er is structurele samenwerking met ketenpartners op organisatieniveau*, er zijn: ➢ afspraken met BJZ en instellingen voor jeugdzorg ➢ afspraken met extramurale behandelaars (LVB-zorg, GGZ-zorg, verslavingszorg) ➢ afspraken met toeleverende scholen en vervolgscholen (V(S)O, ROC) ➢ afspraken met arbeidsbureau/werkvoorziening

Perspectief

De individuele jongere krijgt behandeling en onderwijs gericht op zijn perspectief

Criteria *Wanneer is het goed?*	**Indicatoren** *Waar zien we dat aan?*

Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk: één jongere, één leerling, één plan	*Er is een fysiek individueel plan per jongere van school en instelling samen*
Het trajectplan is voldoende gericht op perspectief	*Het plan stuurt minimaal aan op het realiseren van:* ➢ *een verblijfplaats* ➢ *een plaats in het onderwijs en/of werk* ➢ *vrijetijdsbesteding* *verbetering van het gedrag (bijv. wegnemen van verslaving, afhankelijkheid, criminaliteit)*
Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op analyse van de problematiek en een hypothese voor de behandeling	*Het trajectplan is gebaseerd op:* ➢ *een gezamenlijke intake* ➢ *een gezamenlijke analyse van de problematiek* ➢ *een werkhypothese voor de behandeling* ➢ *de jongere en het (gezins)systeem*
Behandeling en onderwijs starten direct na de plaatsing van de jongere	*De jongere start uiterlijk op de 2e werkdag na de plaatsing met onderwijs* *Werkhypothese behandeling is binnen 2 weken na plaatsing beschikbaar*
De doelen van behandeling en onderwijs van de jongere uit het trajectplan zijn SMART uitgewerkt	*Doelen zijn* ➢ *specifiek* ➢ *meetbaar* ➢ *acceptabel* ➢ *realistisch* ➢ *tijdgebonden* *(kleine stappen, gekoppeld aan interventie)*
De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs	*De jongere weet:* - *aan welke doelen hij moet werken* - *hoe lang hij nog in de jeugdzorg+ zit (of: aflopen machtiging)* - *waar hij na verblijf binnen de instelling naar toe gaat* - *hoe de voortgang is van behandeling/onderwijs* *(aandachtspunt: plan in de taal van de jongere)* *Besluiten over behandeling/onderwijs worden altijd in samenspraak met jongere gemaakt:* ➢ *de jongere is aanwezig bij trajectplanbesprekingen*

Instelling en school betrekken het gezinssysteem adequaat bij behandeling en onderwijs (mits jongere van 16 en ouder hiermee instemt)	*Ouders/wettelijke vertegenwoordigers worden in de gelegenheid gesteld om aanwezig te zijn bij besprekingen* *Ouders/wettelijke vertegenwoordigers worden in de gelegenheid gesteld om mee te beslissen over behandeling/onderwijs*
Resultaat Behandeling jongere en scholing leerling hebben resultaat	
Criteria *Wanneer is het goed?*	**Indicatoren** *Waar zien we dat aan?*
De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat	*De uitstromende jongere heeft de behandeldoelen behaald* *De uitstromende jongere heeft de onderwijsdoelen behaald* *De vervolgwoonsituatie sluit aan bij de uitstroomsituatie van de jongere* *Het vervolgonderwijs sluit aan bij de uitstroomsituatie van de jongere*
Instelling en school zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs in de keten	*De jongere kan zonder tijdverlies door naar de volgende woon/behandelsituatie (doorgaande zorglijnen)* *De jongere kan zonder tijdverlies door naar het volgende onderwijs/dagbestedings-programma (doorgaande leerlijnen)* *De instelling en de school weten na uitstroom waar de jongeren wonen en werken/leren* *Er is zo nodig vervolgzorg op maat gerealiseerd voor het gezin, om te zorgen voor continuïteit*

Bijlage 2 – Het onderzoek van de inspecties

Vraagstelling

De inspecties hebben de volgende vraagstelling voor het onderzoek geformuleerd:

> *Krijgen de jongeren een toereikend behandeltraject in de instellingen en scholen voor jeugdzorg^{PLUS}?*

Toetsingskader

De verwachtingen van de inspecties in het toetsingskader zijn gebaseerd op de in 2008 ontwikkelde 'veldnormen', het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg. Omdat het deels open normen betreft, hebben de inspecties zich laten inspireren door:

- het boek "JeugdzorgPlus Trajectzorg voor jeugdigen met ernstige gedragsproblemen. Een quick scan van de literatuur"[5];
- een bijeenkomst met deskundigen uit de wetenschap in april 2012 om te bepalen wat de belangrijkste thema's en criteria (en indicatoren) zijn;
- een werkbijeenkomst waarvoor alle instellingen en scholen zijn uitgenodigd in mei 2012 om de indicatoren te bepalen en nader in te vullen tot 'waaraan zie je dit in de praktijk'.

Tot slot zijn in september 2012 vertegenwoordigers van instellingen en scholen uitgenodigd om te reageren op het toetsingskader en de daarin opgenomen paragraaf 'wijze van beoordelen'.

Toen de inspecties na de drie raadplegingen het toetsingskader hadden vastgesteld, ontwikkelden zij de instrumenten voor het toezicht. In een pilot in november 2012 zijn het toetsingskader en de instrumenten getest en waar nodig aangepast. Daarna volgde uitvoering van het praktijkonderzoek in de instellingen en scholen.

Uitvoering toezicht

De inspecties voeren het toezicht uit in 2013 bij *alle* bestaande instellingen en interne scholen voor jeugdzorg^{PLUS} waar het toezicht stap 1 en stap 2 is afgerond. Bij instellingen met meerdere vestigingen beperken de inspecties zich in principe tot uitvoering van het praktijkonderzoek in één vestiging, tenzij een instelling in een vestiging een van de bezochte vestiging afwijkende behandelaanpak heeft ingericht, bijvoorbeeld voor een specifieke doelgroep; in dit laatste geval bezoeken de inspecties ook de vestiging met de afwijkende behandelaanpak. Is hiervan geen sprake, dan streven de inspecties naar toetsing van die vestiging die zij in stap 2 niet bezocht hebben.

Het onderzoek op locatie bestaat uit een analyse van documenten en een praktijktoets. Dit onderzoek duurt per instelling en school anderhalve dag.

[5] Onder redactie van Leonieke Boendermaker, 2011.

Er zit een vaste volgorde in het onderzoek:

1. presentatie van instelling en school waarin zij aangeven hoe zij de trajectaanpak georganiseerd hebben, met aandacht voor de thema's uit het toetsingskader; beleid is ter inzage aanwezig;
2. analyse cliënten-/leerlingendossiers, toegelicht door gedragswetenschapper en/of behandelaar instelling en school;
3. interviewcarrousel met jongeren (twee rondes, totaal 14 tot 20 jongeren);
4. interview trajectbegeleiders/-regisseurs instelling en school;
5. interviews met groepsleiders/mentoren en leraren/mentoren (vier maal);
6. gesprekken met ouders;
7. onderzoek dossiers jongeren/leerlingen;
8. terugkoppeling aan de (locatie)directie.

De inspecties selecteren tijdens het onderzoek zelf de dossiers. De medewerkers, ouders en jongeren worden door de instelling en de school geselecteerd.

Rapportage

De gezamenlijke inspecties maken voor elke instelling en interne school een rapportage van het onderzoek. In deze rapportage spreken de inspecties op basis van de bevindingen in de instelling en in de school hun oordeel uit.
De inspecties vragen elke instelling en school of het concept rapport feitelijke onjuistheden bevat. Na verwerking van de reacties van de instellingen en scholen stellen de inspecties de rapportages vast. In het vastgestelde rapport nemen de inspecties de verbetermaatregelen op die zij verlangen als de kwaliteit in instelling en/of school tekort schiet.

Als de inspecties de rapportages hebben vastgesteld, bieden zij deze aan aan de staatssecretaris van VWS en aan de instellingen en scholen zelf. De inspecties plaatsen de vastgestelde rapporten op hun websites.

De inspecties schrijven na het toezicht stap 3 een geaggregeerd rapport (het slotbericht) over de resultaten van het toezicht stap 3 dat zij aanbieden aan de staatssecretaris van VWS, de minister van VWS en de minister van OC&W.

Hertoetsen

Eventuele hertoetsen zullen plaatsvinden in 2014.